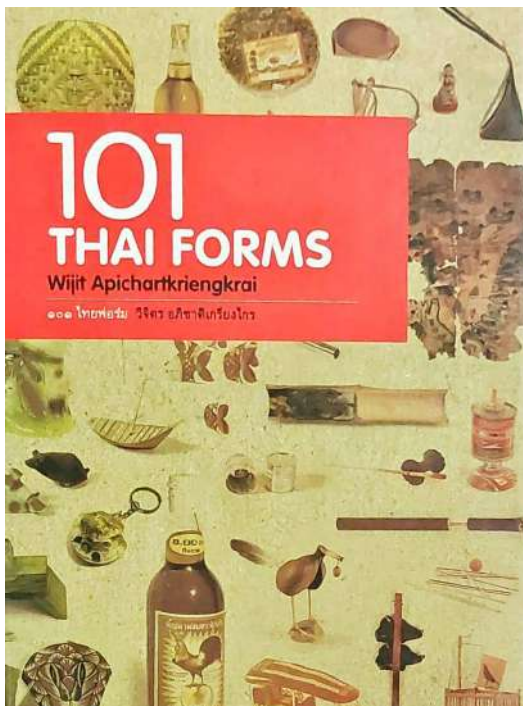


วิจารณ์หนังสือ “๑๐๑ ไทยฟอร์ม” ของ วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร

สุธาวัลย์ ธรรมสังวาลย์ *

วันที่รับบทความ	1 สิงหาคม 2564
วันที่แก้ไขบทความ	15 สิงหาคม 2564
วันที่ตอบรับบทความ	18 กันยายน 2564



หนังสือ “๑๐๑ ไทยฟอร์ม” ประกอบด้วยภาพถ่าย เรื่องราว และบันทึกข้าวของไทย ๆ ที่เริ่มสูญหายไปจากความนิยมและความทรงจำอุดมด้วยเสน่ห์แห่งวิถีไทยผสมผสานกับกลิ่นอายของวัฒนธรรมดั้งเดิม และประเพณีที่คงความเป็นไทยไว้ ถือเป็นมรดกที่เก่าแก่ ถูกปลูกฝังมาจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้ไม่เลือนหายไปตามกาลเวลา

หนังสือเล่มนี้ ตอบโจทย์ภาวะรู้สึกโหยหา อาลัยอาวรณ์อดีต หรือความ ‘Nostalgia’ คือความรู้สึกอบอุ่นใจ สบายใจที่เกิดขึ้น

เมื่อเรานึกถึงช่วงเวลาในอดีตที่เคยเจอบ้าง บางทีอาจไม่จำเป็นต้องเป็นความทรงจำที่แจ่มชัดที่เจอกับตัวเอง แค่จำได้ว่ามีอะไรบางอย่างที่อยู่ในช่วงเวลาของความทรงจำก็เพียงพอ เช่นถ้าเราเคยได้กินขนมที่พ่อแม่เคยซื้อให้กินสมัยเด็ก เมื่อมาได้กินอีกที สมองก็จะเชื่อมโยงความรู้สึกนั้นเข้ากับความทรงจำในสมัยเด็ก การพาตัวเองเข้าสู่ภาวะโหยหาอดีตพาให้เราก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านของช่วงเวลาได้อย่างราบรื่นมากขึ้น “๑๐๑ ไทยฟอร์ม” นำเสนอเรื่องราว 4 หมวด คือ อาหารวันวาน, ของเล่นวัยชน, โขว้ห่วย ซีซีแปะแปะ และของท้ายครัวยันนอกรั้วบ้าน

* อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ตอนอาหารวันวาน

นำเสนอเรื่องราวเรื่องราวของขนม 12 ชนิด ผู้เขียนบรรยายถึงความประติสุขประดอยอันละเอียดละออในการทำงานของคนไทย ยกตัวอย่างเช่น ขนมห่อใบตอง เช่น ขนมใส่ไส้ ขนมกล้วย ขนมเผือก ขนมมัน ฯลฯ ที่ต้องเริ่มจากการตัดใบตองแล้วเจียนปลาย 2 ข้างให้มน และพับซ้อนกันจนเป็นบรรจุภัณฑ์รุ่นเก่าที่ไม่พบในร้านสะดวกซื้อ นอกจากนี้ยังกล่าวถึง ขนมถั่วแฉก (พิชซ่าแบบไทย) ขนมน้ำตาลรูปลิงปิ่นต้นมะพร้าว และที่เด็ดคือข้าวหลามขนมไทยที่มีหีบห่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยหมวดแรกนี้ทำให้ผู้อ่านหวัดคิดถึงเรื่องราวหลังเลิกเรียนสมัยชั้นประถมศึกษาแน่นอน

ตอนของเล่นวัยชน

รวบรวมการละเล่น ของเล่นของเด็กชายผมจุก เด็กหญิงหางเปียในตำนานไว้มากกว่า 20 ประเภท อ่านไปก็คิดถึงเพื่อนวัยเด็กสมัยเฮไหนเฮนั้น ของเล่นสมัยนั้นเรียบง่ายใช้วัสดุรอบตัว ได้แก่ ูกัดนิ้ว ปืนโพลาล่าไฟ ปืนก้านกล้วย ควายมะพร้าวขวิด กะลาเกือบแก้ว ไม้เก็บ หมาเก็บ ฯลฯ หรือของเล่นวิทยาศาสตร์แบบโทรศัพท์กระป๋อง ของเล่นเหล่านี้ เด็ก ๆ จะเป็นผู้ประดิษฐ์ด้วยตนเองบ้าง หรือผู้ปกครองผลิตให้บ้าง ล้วนมาจากภูมิปัญญารุ่นสู่รุ่น เสริมพัฒนาการของเด็กยุคก่อนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีของเล่นสีสันสดใสจะนำมาขายช่วงเทศกาล เช่น การฉายหนังหรืองานบุญสำคัญที่ต้องแคะกระปุกมาซื้อหากันไม่ว่าจะเป็น ควายติดล้อ ปืนจุกอัดลม หน้ากากพันธุ์ผสม ว้าวู ของเล่นเหล่านี้ราคาถูกแต่ก็สามารถสร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะได้อย่างคุ้มค่า

ตอนโซ่ห่วย ซิซิ แป๊ะแป๊ะ

เริ่มต้นการ ซิซิ แป๊ะแป๊ะ ด้วยออมสินรูปสัตว์ต่าง ๆ ที่แต่ละบ้านตั้งไว้สร้างนิสัยอดออมให้ลูกหลาน ถ้าหยอดเหรียญไม่เต็มก็ไม่มีทางทุบกระปุกแน่นอน ต่อมาด้วยหนังสือต่าง ๆ อันเป็นอีกสื่อหลักที่สร้างความบันเทิงให้ทุกคนในครอบครัวทั้ง หนังสือนิยาย หนังสือการ์ตูน โดยเฉพาะการ์ตูนผีแบบไทยนี้ต้องปิดตาอ่านเลยทีเดียว หันไปมองดูยากก็พบความบันเทิงในรูปอย่างยานต์ลุ และยาสากลไทยอย่างยาลูกกลอนที่เป็นการต่อยอดมาจากสมุนไพร นอกจากนี้ยังมีเครื่องพิมพ์ดีด ป็อก แป๊ก พรวด ... ที่เราต้องมาฝึก ฟอ หอ กอ ดอ เอก อา สอ วอ เป็นทักษะพิมพ์สัมผัสกันมาถึงปัจจุบัน

ตอนของท้ายครัวย้อนกริ้วบ้าน

หมวดหมู่นี้ปาละไม่ว่าจะเป็น กบดักนก กบดักหนู ที่อยู่คู่ครัวแบบไทย ตำนานอ่างล้างเท้า กับมารยาทคนไทย หรือเรื่องราวสไตส์ไทยแลนด์ออนไลน์ เริ่มจาก เถียงนา รถตุ๊กตุ๊ก ศาลพระภูมิ ทัพพี กระบวย จวัก ตะหลิว ก็ต่างสะท้อนความเป็นอยู่ บ้างอย่างอยู่ในความทรงจำและบางอย่างเป็นอมตะอยู่ทุกยุคทุกสมัย ปิดท้ายหมวดนี้ด้วยบรรยายกาศสบาย ๆ อย่างชานชลา ตลาดน้ำ แม้อาจจะดูซ้ำหลัง แต่ก็ขลังด้วยมนต์เสน่ห์ที่อยากจะลิ้มเล่น

หนังสือเล่มนี้หากอ่านแล้ว เราจะรักความเป็นไทยแนบแน่นเป็นเท่าทวี